

MAYA DE WIT Tłumaczenie języka migowego w Europie – spojrzenie wstecz na rozwój profesji

Bontempo Karen (2015). Signed Language Interpreting, w: The Routledge Handbook of Interpreting, red. H. Mikkelsen, R. Jourdenais, London: Taylor & Francis.

De Meulder Maartje, Murray Joseph J., McKee Rachel L. (2019). The Legal Recognition of Sign Languages, Bristol - Blue Ridge Summit, PA: Multilingual Matter.
<https://doi.org/10.21832/DEMEUL4009>

Monfort Aude-Valerie, Wit Maya de (2012). The International Association of Conference Interpreters (AIIC) Opens Its Doors to Sign Languages, "efsli Newsletter".

Napier Jemina (2015). Comparing Signed and Spoken Language Interpreting, w: The Routledge Handbook of Interpreting, red. H. Mikkelsen, R. Jourdenais, London: Routledge, s. 129-143.

Napier Jemina, red. (2009). International Perspectives on Sign Language Interpreter Education, Interpreter Education Series 4, Washington, DC: Gallaudet University Press.

Roy Cynthia B., Napier Jemina, red. (2015). The Sign Language Interpreting Studies Reader, Amsterdam, NE - Philadelphia, PA: John Benjamins Publishing Company.
<https://doi.org/10.1075/btl.117>

Scott Gibson Liz (2015). Sign Language Interpreting an Emerging Profession, w: The Sign Language Interpreting Studies Reader, red. C.B. Roy, J. Napier, Amsterdam, NE - Philadelphia, PA: John Benjamins Publishing Company, s. 367-373.

Wheatley Mark, Wit Maya de (2014). Joint Co-Operation: The Only Way Forward, w: WASLI 2011 Conference Proceedings, red. B. Costello, M. Thumann, R. Shaw, s. 119-128.

Wit Maya de (2020). A Comprehensive Guide to Sign Language Interpreting in Europe, 2020 edition, Baarn: M. de Wit, printed by Create Space.

Wit Maya de, Sluis Irma (2014). Sign Language Interpreter Quality: The Perspective of Deaf Sign Language Users in the Netherlands, "The Interpreters' Newsletter", 19, s. 63-85.

AGNIESZKA BIERNACKA Współpraca Instytutu Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego ze Stowarzyszeniem Tłumaczy Polskiego Języka Migowego: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość

Biernacka Agnieszka, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019a). Techniki w tłumaczeniu bilateralnym: zintegrowane podejście do przekładu języków fonicznych i migowych, w: Tłumaczenie wczoraj, dziś i jutro, red. K. Hejwowski, K. Dębska, D. Urbanek, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, s. 57-82.

Biernacka Agnieszka, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019b). Techniques deployed by sign and spoken language public service interpreters: A comparative study, "Połrocznik Językoznawczy Tertium. Tertium Linguistic Journal", 4 (1), s. 162-192.
<https://doi.org/10.7592/Tertium2019.4.1.Biernacka>

Biernacka Agnieszka, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2021). One ethics for all? A comparative study of the Polish codes of ethics for spoken and sign language interpreters, w: Global Insights into Public Service Interpreting, red. R. Moratto, D. Li, London: Routledge, s. 9-24.
<https://doi.org/10.4324/9781003197027-3>

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2017). Społeczne i językowe konteksty tłumaczenia języka migowego w Polsce, Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019a). Tłumaczenie w środowisku akademickim - trójstronna współpraca kluczem do sukcesu głuchego studenta, w: Tłumaczenie wczoraj, dziś i jutro, red. K. Hejwowski, K. Dębska, D. Urbanek, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, s. 83-104.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019b). (Nie)obecność tłumacza w tłumaczeniu języka migowego - wyzwania komunikacji na odległość, w: Translatoryczne i dyskursywneoblicza komunikacji, red. E. Gruszczyńska, M. Guławska-Gawkowska, A. Szczęsny, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, s. 185-203.

Kermit Patrick S. (2020). Introduction, w: Ethics in Public Service Interpreting, red. M. Phelan, M. Rudvin, H. Skaaden, P.S. Kermit, London-New York: Routledge, s. 1-23.
<https://doi.org/10.4324/9781315715056-1>

Leeson Lorraine, Venturi Lucia (2017). A Review of Literature and International Practice on National and Voluntary Register for Sign Language Interpreters. A Report commissioned by Sign Language Interpreting Services, Dublin: Centre for Deaf Studies, Trinity College.

Llewellyn-Jones Peter (2004). Interpreting Shakespeare's Plays into British Sign Language, w: The Arden Companion: Shakespeare and the Language of Translation, red. A.J. Hoenselaars, London: Thomson Publishing, s. 199-213.

Napier Jemina (2012). Here or there? An assessment of video remote signed language interpreter-mediated interaction in court, w: Videoconference and Remote Interpreting in Criminal Proceedings, red. E.S. Braun, J.L. Taylor, Cambridge: Intersentia, s. 167-214.

Roy Cynthia B., red. (2005). Advances in Teaching Sign Language Interpreters, Washington, DC: Gallaudet University Press.

Roy Cynthia B., Napier Jemina, red. (2015). The Sign Language Interpreting Studies Reader, Amsterdam: John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/btl.117>

Rutkowski Paweł, red. (2017). Different faces of sign language research, Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Źródła internetowe

Kodeks etyczny STPJM, <http://nowy.stpjm.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/kodeks.pdf> (dostęp: 30.03.2020).

Kodeks zawodowy tłumacza przysięgłego TEPIS, <https://tepis.org.pl/kodeks-tlumacza--przysieglego/> (dostęp: 30.03.2020).

www.ils.uw.edu.pl (dostęp: 21.02.2020).

<https://stpjm.org.pl/pl/> (dostęp: 22.02.2020).

ALEKSANDRA KALATA-ZAWŁOCKA Tłumaczenie języka migowego jako przedmiot badań naukowych

Adam Robert, Stone Christopher, Collins Steven D., Metzger Melanie, red. (2014). *Deaf Interpreters at Work: International Insights*, Washington DC: Gallaudet University Press.

Akach Philemon, Morgan Ruth (1999). *Sign language interpreters in South Africa*, w: *Liaison Interpreting in the Community*, red. M. Erasmus, Hatfield, Pretoria: Van Schaik Publishers, s. 67-76.

Angelelli Claudia V., Baer Brian James, red. (2016). *Researching Translation and Interpreting*, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315707280>

Baker Charlotte, Cokely Dennis (1980). *American Sign Language: A Teacher's Resource Text on Grammar and culture*, Silver Spring, MD: T.J. Publishers.

Belanger Danielle-Claude (1995). *The specificities of Quebec Sign Language Interpreting*. First part: Analysis using the Effort Model of Interpreting, "Le Lien", 9(1), s. 11-16; How to maintain the balance in Interpreting, "Le Lien", 9(2), s. 6-13 [transl. by Lee Williamson].

Belanger Danielle-Claude (2004). *Interactional patterns in dialogue interpreting*, "Journal of Interpretation", s. 1-18.

Berk-Seligson Susan (1990). *The Bilingual Courtroom: Court Interpreters in the Judicial Process*, Chicago-London: The University of Chicago Press.

Bezubik Małgorzata (2018). *Pomoc psychologiczna uwzględniająca potrzeby komunikacyjne g/Głuchych użytkowników języka migowego*, nieopublikowana praca licencjacka, Łódź: Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna.

Biernacka Agnieszka, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019a). *Techniques Deployed by Spoken and Sign Language Public Service Interpreters: A Comparative Study*, "Połrocznik Językoznawczy Tertium", 4(1), s. 162-192.
<https://doi.org/10.7592/Tertium2019.4.1.Biernacka>

Biernacka Agnieszka, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019b). Techniki w tłumaczeniu bilateralnym: zintegrowane podejście do przekładu języków fonicznych i migowych, w: Tłumaczenie wczoraj, dziś i jutro, red. K. Hejwowski, K. Dębska, D. Urbanek, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej UW, s. 57-82.

Biernacka Agnieszka, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2021). One ethics for all? A comparative study of the Polish codes of ethics for spoken and sign language interpreters, w: Global Insights into Public Service Interpreting, red. R. Moratto, D. Li, London: Routledge, s. 9-24.
<https://doi.org/10.4324/9781003197027-3>

Bontempo Karen (2005). A survey of Auslan interpreters' perceptions of competence, unpublished manuscript, Macquarie University, Australia.

Bontempo Karen, Napier Jemina (2007). Mind the gap! A skills analysis of sign language interpreters, "The Sign Language Translator & Interpreter", 1(2), s. 275-299.

Bontempo Karen, Napier Jemina (2009). Emotional stability as a predictor for interpreter competence: A consideration in determining aptitude for interpreting, paper presented at the Aptitude for Interpreting, Antwerp, Belgium.

Bown Sarah, Dekesel Kristiaan (2011). Phased by translation: Identifying the challenges and solutions in sight interpretation, w: Sight translation, sight interpreting meeting at the cross modes: sign language interpreters as translators, red. A. Cardinaletti, Marston Gate: Amazon, s. 23-33.

Brasel Barbara B. (1976). The Effects of Fatigue on Competence of Interpreters for the Deaf, w: Selected Readings in the Integration of Deaf Students at CSUN, red. H.J. Murphy, s. 19-22.

Brasel Barbara B., Montanelli Dale S., Quigley Stephen P. (1974). The component skills of interpreting as viewed by interpreters, "Journal of the American Deafness and Rehabilitation Association", 7(3), s. 20-27.

Brislin Richard W., red. (1976). Translation: Application and Research, New York: Gardner Press and Wiley - Halsted Publishers.

Brunson Jeremy L. (2011). Video Relay Service Interpreters: Intricacies of Sign Language Access, Washington, DC: Gallaudet University Press.

Cerney Brian (2000). The ten C's of effective target texts, w: "Journal of Interpretation", s. 131-150.

Cokely Dennis (1982). The interpreted medical interview: It loses something in the translation, "The Reflector", 3, s. 5-10.

Cokely Dennis (1983). When is a pidgin not a pidgin? An alternative analysis of the ASL-English contact situation, "Sign Language Studies", 38, s. 1-24.
<https://doi.org/10.1353/sls.1983.0017>

Cokely Dennis (1986). Effects of lag time on interpreter errors, "Sign Language Studies", 53, s. 341-375. <https://doi.org/10.1353/sls.1986.0025>

Cokely Dennis (1992). Interpretation: A Sociolinguistic Model, Burtonsville, MD: Linstok Press.

Cokely Dennis (2005). Shifting positionality: A critical examination of the turning point in the relationship of interpreters and the deaf community, w: Sign Language Interpreting and Interpreter Education: Directions for Research and Practice, red. M. Marschark, R. Peterson, E. Winston, New York: Oxford University Press, s. 208-234.

Cokely Dennis, Hawkins Jennifer (2003). Interpreting in teams: A pilot study on requesting and offering support, "Journal of Interpretation", s. 49-94.

Colonomos Betty (1992). Processes in interpreting and transliterating: Making them work for you [video-tape], Westminster, CO: Front Range Community College.

Davis Jeffrey E. (1989). Distinguishing language contact phenomena in ASL interpretation, w: The Sociolinguistics of the Deaf Community, red. C. Lucas, New York: Academic Press, s. 85-102. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-458045-9.50010-0>

Davis Jeffrey E. (1990). Linguistic transference and interference: Interpreting between English and ASL, w: Sign Language Research: Theoretical Issues, red. C. Lucas, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 308-321.

Davis Jeffrey E. (2003). Cross-linguistic strategies used by interpreters, "Journal of Interpretation", 18, s. 95-128.

Dean Robyn, Pollard Robert Q. (2001). The application of demand-control theory to sign language interpreting: Implications for stress and interpreter training, "Journal of Deaf Studies and Deaf Education", 6(1), s. 1-14. <https://doi.org/10.1093/deafed/6.1.1>

Dean Robyn, Pollard Robert Q. (2009). National survey identifies ways to improve DC-S infusion, "CIT News", 29.

Domingue Rita L., Ingram Betty L. (1978). Sign language interpretation: The state of the art, w: Language Interpretation and Communication, red. D. Gerver, H.W. Sinaiko, New York: Plenum Press, s. 81-85. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4_8

Fant Lou (1990). Silver threads: A Personal Look at the First Twenty-five Years of the Registry of Interpreters for the Deaf, Silver Spring, MD: RID Publications.

Farris Michael (1994). Sign language research and Polish Sign Language, "Lingua Posnaniensis", XXXVI, s. 13-36.

Frishberg Nancy (1986). Interpreting: An Introduction, Silver Spring, MD: RID Publications.

Frishberg Nancy (1990). Interpreting: An Introduction, rev. ed., Silver Spring, MD: RID Publications.

Gerver David, Sinaiko H. Wallace (1978). *Language Interpretation and Communication*, New York: Plenum Press. <https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4>

Gile Daniel (1985). L'interprétation de conférence et la connaissance des langues: quelques réflexions, "META", 30(4), s. 320-331. <https://doi.org/10.7202/002896ar>

Gish Sandra (1987). I understood all of the words, but I missed the point: A goal-to-detail / detail-to-goal strategy for text analysis, w: *New Dimensions in Interpreter Education, Curriculum, and Instruction*, red. M.L. McIntire, Silver Spring, MD: RID Publications.

Grbić Nadia (1997). About Helpers and Experts: The changing social practice of sign language interpreting, w: *Text - Kultur - Kommunikation: Translation als Forschungsaufgabe. Festschrift aus Anlaß des 50 jährigen Bestehens des Instituts für Übersetzer- und Dolmetscherausbildung an der Universität Graz*, red. N. Grbić, M. Wolf, Tübingen: Stauffenburg, s. 293-305.

Grbić Nadia (2007). Where do we come from? What are we? Where are we going? A bibliometrical Analysis of Writing and Research on Sign Language Interpreting, "The Sign Language Translator and Interpreter", 1(1), s. 15-51.

Grzeszczuk Halina (2013). Rola tłumacza języka migowego, "Student Niepełnosprawny. Szkice i Rozprawy", 13(6), Siedlce: Wydawnictwo Naukowe UPH.

Hale Sandra, Napier Jemina (2013). *Research Methods in Interpreting: A Practical Resource*, London-New Delhi-New York-Sydney: Bloomsbury.

Harrington Frank J., Turner Graham H., red. (2001). *Interpreting Interpreting: Studies and Reflections on Sign Language Interpreting*, Coleford, UK: Douglas McLean.

Haualand Hilde, Holmstrom Ingela (2019). When language recognition and language shaming go hand in hand - sign language ideologies in Sweden and Norway, "Deafness & Education International", 21 (2-3), s. 107. <https://doi.org/10.1080/14643154.2018.1562636>

Hummel Anna, Łach Michał, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2012). *Sign Language Interpreting in the eyes of Deaf Recipients - research on evaluation criteria*, niepublikowany raport w ramach programu efsli Research Fund.

Humphrey Janice H., Alcorn Bob J. (2001). *So You Want to Be an Interpreter? An Introduction to Sign Language Interpreting*, Amarillo, TX: H & H Publishers.

Hurwitz Tracy Alan (1980). Interpreters' effectiveness in reverse interpreting: Pidgin Sign English and American Sign Language, w: *A Century of Deaf Awareness in a decade of interpreting awareness: Proceedings of the 6th National Conference of the Registry of Interpreters for the Deaf*, red. F. Caccamise, J. Stangarone, M. Mitchell-Caccamise, E. Banner, Silver Spring, MD: RID Publications, s. 157-187.

Ingram Robert M. (1974). A communication model of the interpreting process, "Journal of Rehabilitation of the Deaf", January, s. 3-9.

Isham William P. (2000). Research on Interpreting with Signed Languages, w: L'Interpretazione nelle lingue dei segni: Aspetti teorici e pratici della formazione, Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, s. 35-43.

Janzen Terry, red. (2005). Topics in Signed Language Interpreting, red. T. Janzen, Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Company. <https://doi.org/10.1075/btl.63>

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2003a). Sign language interpreting, nieopublikowana praca magisterska obroniona na Wydziale Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2003b). Tłumacz w świecie ciszy - wokół zagadnień dotyczących tłumaczenia migowego, "Lingua Legis", 11, s. 19-30.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2005). Tłumaczenie na migi - trudności oraz wybrane przykłady nieprzekładalności w języku migowym, w: Kulturowe i językowe źródła nieprzekładalności, red. K. Hejwowski, Olecko: Wszechnica Mazurska, s. 313-328.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2006). Legal Signs: Pilot Research on Sign Language Interpreting in Polish Courts, w: Langue, Droit, Societe/Language, Law, Society, red. D. Bartol, A. Duszak, H. Izdebski, J.M. Pierrel, Nancy: P.U.N., s. 411-423.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2014a). Rola materiałów korpusowych w dydaktyce przekładu języka migowego, w: Lingwistyka przestrzeni i ruchu. Komunikacja migowa a metody korpusowe, red. P. Rutkowski, S. Łozińska, Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2018). The concept of professional image as understood by Deaf employees and sign language interpreters, plakat zaprezentowany na konferencji Europejskiego Forum Tłumaczy Języka Migowego "Interpreting in Employment Settings: You are (f/h)ired!", Dubrownik 2018.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019a). Dlaczego tłumaczom języka migowego łatwiej tłumaczy się z języka A na język B?, "Między Oryginałem a Przekładem", Kraków: Księgarnia Akademicka Sp. z o.o., 25(43), s. 97-117.
<https://doi.org/10.12797/MOaP.25.2019.43.06>

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019b). (Nie)obecność tłumacza w tłumaczeniu języka migowego - wyzwania komunikacji na odległość, w: Translatoryczne i dyskursywne oblicza komunikacji, red. E. Gruszczyńska, M. Guławska-Gawkowska, A. Szczęsny, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, s. 185-203.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2019c). Tłumaczenie w środowisku akademickim - trójstronna współpraca kluczem do sukcesu głuchej studentki, w: Tłumaczenie wczoraj, dziś i jutro, red. K. Hejwowski, K. Dębska, D. Urbanek, Warszawa: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, s. 83-104.

Kalata-Zawłocka Aleksandra, Bogaerde Beppie van den, red. (2016). To say or not to say - challenges of interpreting from sign language to spoken language. Proceedings of the 23rd efsli Conference Warsaw, European Forum of Sign Language Interpreters, s. 15-47.

Kalata-Zawłocka Aleksandra, Czajkowska-Kisil Małgorzata (2007). Świat przestrzeni języka migowego, w: Językowy obraz świata w oryginale i przekładzie: materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie w dniach 25-27 listopada 2005, red. K. Hejwowski, A. Szczęsny, Siedlce: Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, s. 567-580.

Kalata-Zawłocka Aleksandra, Łacheta Joanna (2012). Profesjonalny tłumacz języka migowego - a kto to taki?, w: Tłumacz: służa, pośrednik, twórca?, red. M. Guławska-Gawkowska, K. Hejwowski, A. Szczęsny, Warszawa: Sowa Sp. z o.o., s. 223-233.

Larson Mildred L. (1984). *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*, Lanham-New York-London: University Press of America, Inc.

Leeson Lorraine (2005). Making the effort in simultaneous interpreting: Some considerations for signed language interpreters, w: *Topics in Signed Language Interpreting: Theory and Practice*, red. T. Janzen, Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins, s. 51-68.

<https://doi.org/10.1075/btl.63.07lee>

Leeson Lorraine (2008). Quantum Leap: Leveraging the Signs of Ireland Digital Corpus in Irish Sign Language / English Interpreter Training, "The Sign Language Translator & Interpreter", 2(2), s. 149-176.

Leeson Lorraine, Wurm Svenja, Vermeerbergen Myriam, red. (2011). *Signed Language Interpreting Preparation, Practice and Performance*, London: Routledge.

Lenham Marcel (2005). The sign language interpreter as translator: Challenging traditional definitions of translation and interpreting, "Deaf Worlds", 21(1), s. 79-101.

Llewellyn-Jones Peter (1981). Simultaneous interpreting, w: *Perspectives on British Sign Language and Deafness*, red. B. Woll, J. Kyle, M. Deuchar, London: Croom Helms, s. 89-104.

Locker Rachel (1990). Lexical equivalence in transliterating for deaf students in the university classroom: Two perspectives, "Issues in Applied Linguistics", 1(2), s. 167-195.

<https://doi.org/10.5070/L412004999>

Marschark Marc, Peterson Rico, Winston Elizabeth A., red. (2005). *Sign Language Interpreting and Interpreter Education: Directions for Research and Practice*, New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof/9780195176940.001.0001>

Martinez Liza (2007). Initial observations on code-switching in the voice interpretation of two Filipino interpreters, w: *Translation, Sociolinguistic, and Consumer Issues in Interpreting*, red. M. Metzger, E. Fleetwood, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 71-102.

Mather Susan (2005). Ethnographic research on the use of visually based regulators for teachers and interpreters, w: *Attitudes, Innuendo, and Regulators: Challenges of Interpretation*, red. M. Metzger, E. Fleetwood, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 136-161.

Mathers Carla (2006). *Sign Language Interpreters in Court: Understanding Best Practices*, London: AuthorHouse.

McDermid Campbell (2009). Social Construction of American Sign Language-English Interpreters, "Journal of Deaf Studies and Deaf Education", 14(1), s. 105-130.
<https://doi.org/10.1093/deafed/enn012>

McIntire Marina L., red. (1986). *Interpreting: The Art of Cross-Cultural Mediation: Proceedings of the Ninth National Convention of the Registry of Interpreters for the Deaf*, July 4-8, 1985, San Diego, CA: RID Publications.

McIntire Marina L., Sanderson Gary L. (1993). Bye, bye! Bi-bi!: Questions of Empowerment and Role, w: *A Confluence of Diverse Relationships. Proceedings of the Thirteenth National Convention of the Registry of Interpreters for the Deaf*, red. J. Bailey, Silver Spring, MD: RID Publications, s. 94-118.

McKee Rachel (2007). The eyes have it! Our third official language - New Zealand Sign Language, "Journal of New Zealand Studies", 4-5, s. 129-148.
<https://doi.org/10.26686/jnzs.v0i4/5.112>

McKee Rachel (2008). Quality in Interpreting: A survey of practitioner perspectives, "The Sign Language Translator and Interpreter", 2(1), s. 1-14.

Metzger Melanie (1999). *Sign Language Interpreting: Deconstructing the Myth of Neutrality*, Washington, D.C.: Gallaudet University Press.

Metzger Melanie (2006). Salient studies of signed language interpreting in the context of community interpreting Scholarship, "Linguistica Antverpiensia", 5, s. 263-291.
<https://doi.org/10.52034/lanstts.v5i.164>

Mindess Anna (1999). *Reading Between the Signs: Intercultural Communication for Sign Language Interpreters*, Yarmouth, ME: Intercultural Press.

Mizak Marcin (2011). Sign Language - A Real and Natural Language, "Lublin Studies in Modern Languages and Literature", 35, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 50-67.

Moody Bill (2007). Literal vs. Liberal: What is a Faithful Interpretation?, "The Sign Language Translator and Interpreter", 1(2), s. 179-220.

Moser Barbara (1978). Simultaneous interpretation: A hypothetical model and its practical application, w: *Language, Interpretation and Communication*, red. D. Gerver, H.W. Sinaiko, New York: Plenum Press, s. 353-368. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4_31

Murawska Katarzyna (2012). Akademicki tłumacz języka migowego, w: *Tłumacz: służa, pośrednik, twórca?*, red. M. Guławska-Gawkowska, K. Hejwowski, A. Szczęsny, Warszawa: Sowa Sp. z o.o., s. 235-242.

Murphy Harry J. (1978). Research in Sign Language Interpreting at California State University, Northridge, w: Language Interpretation and Communication, red. D. Gerver, H.W. Sinaiko, New York: Plenum Press. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4_9

Napier Jemina (2004). Sign language interpreter training, testing & accreditation: An international comparison, "American Annals of the Deaf", 149, s. 350-359. <https://doi.org/10.1353/aad.2005.0007>

Napier Jemina (2006). Comparing language contact phenomena between Auslan/English interpreters and Deaf Australians: A preliminary study, w: Multilingualism and Sign Languages: From the Great Plains to Australia, red. C. Lucas, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 39-78.

Napier Jemina (2007). Cooperation in interpreter-mediated monologic talk, "Discourse and Communication", 1(4), s. 407-432. <https://doi.org/10.1177/1750481307082206>

Napier Jemina (2010). An historical overview of signed language interpreting research: Featuring highlights of personal research, "Cadernos de Traducaao", 2(26), s. 63-97. <https://doi.org/10.5007/2175-7968.2010v2n26p63>

Napier Jemina (2011). Signed Language Interpreting, w: The Oxford Handbook of Translation Studies, red. K. Malmkjar, K. Windle, New York: Oxford University Press, s. 353-372. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199239306.013.0025>

Napier Jemina, Carmichael Andy, Wiltshire Andrew (2008). Look-pause-nod: A linguistic case study of a deaf professional and interpreters working together, w: Deaf Professionals and Designated Interpreters: A New Paradigm, red. P. Hauser, K. Finch, A. Hauser, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 22-42.

Napier Jemina, McKee Rachel, Goswell Della (2006). Sign Language Interpreting: Theory and Practice in Australia and New Zealand, Sydney: Annandale, NSW: The Federation Press.

Napier Jemina, Rohan Meg, Slatyer Helen (2007). Perceptions of bilingual competence compared to preferred language direction in Auslan/English interpreters, "Journal of Applied Linguistics", 2(2), s. 185-218. <https://doi.org/10.1558/japl.v2i2.185>

Napier Jemina, Spencer David (2008). Guilty or not guilty? An investigation of deaf jurors' access to court proceedings via sign language interpreting, w: Interpreting in Legal Settings, red. D. Russell, S. Hale, Washington, DC: Gallaudet University Press.

Neumann-Solow Sharon (1981). Sign Language Interpreting: A Basic Resource Book, Silver Spring, MD: National Association of the Deaf.

Nicodemus Brenda (2009). Prosodic Markers and Utterance Boundaries in American Sign Language Interpretation, Washington, DC: Gallaudet University Press. <https://doi.org/10.1075/sll.11.1.16nic>

Nicodemus Brenda, Emmorey Karen (2013). Direction asymmetries in spoken and signed language interpreting, "Bilingualism: Language and Cognition", 16(3), Cambridge University Press, s. 624-636. <https://doi.org/10.1017/S1366728912000521>

- Nilsson Anna-Lena (1997). Sign Language Interpreting in Sweden, "META", 42(3), s. 550-554. <https://doi.org/10.7202/003738ar>
- Patrie Carol J., Mertz Julie, Gallaudet Research Institute (1997). Annotated Bibliography on Interpretation, Washington, DC: Gallaudet University.
- Pietrzak Natalia (2018). Przyszedł tłumacz i co dalej?, w: Głusi mają głos, red. M. Talipska, Warszawa: Instytut Polskiego Języka Migowego.
- Piotrowska Maria, Dybiec-Gajer Joanna (2012). Verba volant, scripta manent. How to write an M.A. thesis in Translation Studies, Krakow: Universitas.
- Pliszki Anna (2005). L'interprétation en langue des signes en France et en Pologne, nieopublikowana praca magisterska obroniona na Wydziale Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego.
- Pochhacker Franz (2004). Introducing Interpreting Studies, London-New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203504802>
- Pollitt Kyra (1997). The state we're in: Some thoughts on professionalization, professionalism and practice among the UK's sign language interpreters, "Deaf Worlds", 13(3), s. 21-26.
- Quigley Stephen, Brasel Barbara, Montanelli Dale (1973). Interpreters for Deaf people: selection, evaluation and classification, final report HEW SRS 14-P55400/5.
- Quigley Stephen, Youngs Joseph P., red. (1965). Interpreting for Deaf People, Washington, DC: Department of Health, Education and Welfare.
- Roush Daniel (2007). Indirectness strategies in American Sign Language requests and refusals: Deconstructing the Deaf-as-direct stereotype, w: Translation, Sociolinguistic, and Consumer Issues in Interpreting, red. M. Metzger, E. Fleetwood, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 103-156.
- Roy Cynthia B. (1989). Features of discourse in an American Sign Language Lecture, w: The Sociolinguistics of Sign Languages, red. C. Lucas, San Diego, CA: Academic Press, s. 231-252. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-458045-9.50017-3>
- Roy Cynthia B. (2000a). Interpreting as a Discourse Process, Oxford: University Process.
- Roy Cynthia B. (2000b). Innovative Practices for Teaching Sign Language Interpreters, The Interpreter Education Series, vol. 1, Washington DC: Gallaudet University Press.
- Roy Cynthia B., Metzger Melanie (2014). Researching signed language interpreting research through a sociolinguistic lens, "International Journal of Translation & Interpreting Research", 6(1), s. 158-176. <https://doi.org/10.12807/ti.106201.2014.a09>
- Roy Cynthia B., Napier Jemina (2015). The Sign Language Interpreting Studies Reader, Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Company. <https://doi.org/10.1075/btl.117>

Roy Cynthia B., red. (2005). *Advances in Teaching Sign Language Interpreters, The Interpreter Education Series*, vol. 2, Washington DC: Gallaudet University Press.

Russell Debra (2002). *Interpreting in Legal Contexts: Consecutive and Simultaneous Interpretation*, Burtonsville, MD: Sign Media.

Sanheim Laura (2003). Turn exchange in an interpreted medical encounter, w: *From Topic Boundaries to Omission: New Research on Interpretation*, red. M. Metzger, S. Collins, V. Dively, R. Shaw, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 27-54.

Schein Jerome D. (1974). Personality characteristics associated with interpreter proficiency, "Journal of Rehabilitation of the Deaf", 3, s. 33-43.

Schulz Andrea (1997). Sign language interpreting in Germany on the way towards professionalism, "META", 42(3), s. 546-549. <https://doi.org/10.7202/004054ar>

Scott Gibson Liz (1992). Sign language interpreting: An emerging profession, w: *Constructing Deafness*, red. N. Grbić, M. Wolf, London: Milton Keynes Open University Press, s. 253-258.

Seal Brenda C. (1998). *Best Practices in Educational Interpreting*, 2nd ed., Boston: Allyn & Bacon.

Seleskovitch Danica (1978). *Interpreting for International Conferences*, Washington, DC: Pen and Booth.

Shaw Sherry (2009). Cognitive and motivational contributors to aptitude: A study of spoken and signed language interpreting students, paper presented at the Aptitude for Interpreting, Antwerp, Belgium.

Shaw Sherry, Grbić Nadia, Franklin Kathy (2004). Applying language skills to interpretation, "Interpreting", 6(1), s. 69-100. <https://doi.org/10.1075/intp.6.1.06sha>

Sheridan Sarah (2009). Translating Idiomatic Expressions from English to Irish Sign Language (ISL): Theory and Practice, "The Sign Language Translator and Interpreter", 3(1), s. 69-84.

Shreve Gregory M. (2000). Translation at the millennium: Prospects for the evolution of a profession, w: *Paradigmenwechsel in der Translation. Festschrift für Albrecht Neubert zum 70 Geburtstag*, red. P.A. Schmitt, Tübingen: Stauffenburg, s. 217-234.

Siple Linda A. (1998). The Use of Addition in Sign Language Transliteration, w: *Issues Unresolved: New Perspectives on Language and Deaf Education*, red. A. Weisel, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 65-75.

Stewart David, Schein Jerome D., Cartwright Brenda E. (1998). *Sign Language Interpreting: Exploring its Art and Science*, Boston: Allyn and Bacon.

Stokoe William C. (1960). Sign Language Structure: An Outline of the Visual Communication Systems of the American Deaf, "Studies in Linguistics: Occasional Papers", 8, Buffalo: Dept. of Anthropology and Linguistics, University of Buffalo.

Stone Christopher (2005). The state we're in, "NEWSLI", 52, s. 6-7.

Stone Christopher (2009a). Sign language interpreter language and interpreting aptitude, paper presented at the Aptitude for Interpreting, Antwerp, Belgium.

Stone Christopher (2009b). Toward a Deaf Translation Norm, Washington, DC: Gallaudet University Press.

Stone Christopher (2012). Interpreting, w: Sign language: An international handbook (Handbooks of linguistics and communications science), red. R. Pfau, M. Steinbach, B. Woll, Berlin: De Gruyter Mouton, s. 980-998. <https://doi.org/10.1515/9783110261325.980>

Stone Christopher, Woll Bencie (2008). Dumb O Jemmy and others: Deaf people, interpreters and the London Courts in the 18th and 19th Centuries, "Sign Language Studies", 8(3), s. 226-240. <https://doi.org/10.1353/sls.2008.0009>

Strong Michael, Rudser Steven F. (1986). The Subjective Assessment of Sign Language Interpreters, "Sign Language Studies", 53, Winter 1986, s. 299-314. <https://doi.org/10.1353/sls.1986.0018>

Szczygielska Monika, Kalata-Zawłocka Aleksandra, Sign language interpreting on TV in the eyes of Deaf viewers, 2019.

Tate Granville, Turner Graham H. (2001). The code and the culture: Sign language interpreting - in search of the new breed's ethics, w: Interpreting Interpreting: Studies and Reflections on Sign Language Interpreting, red. F.J. Harrington, G.H. Turner, Coleford, UK: Douglas McLean, s. 53-66.

Turner Graham H. (1995). The bilingual, bimodal courtroom: A first glance, "Journal of Interpretation", 7(1), s. 3-34.

Turner Graham H. (2007). Professionalisation of interpreting in the community, w: The Critical Link 4: Selected papers from the 4th International Conference on Interpreting in Legal, Health and Social Service Settings, red. C. Wadensjo, E. Dimitrova, A.L. Nilsson, Stockholm, Sweden, 20-23 May 2004, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, s. 181-192. <https://doi.org/10.1075/btl.70.21tur>

Tweney Ryan D. (1978). Sign language and psycholinguistic process: Fact, hypotheses, and implications for interpretation, w: Language Interpretation and Communication, red. D. Gerver, H.W. Sinaiko, New York, NY: Plenum, s. 99-108. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-9077-4_10

Tweney Ryan D., Hoemann Harry (1976). Translation and Sign Languages, w: Translation: Application and Research, red. R.W. Brislin, New York: Gardner Press, s. 138-161.

Wadensjo Cecilia (1992). *Interpreting as interaction: On dialogue-interpreting in immigration hearings and medical encounters*, Linköping University.

Winston Elisabeth A. (1989). *Transliteration: What's the message?*, w: *Sociolinguistics of the Deaf Community*, red. C. Lucas, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 147-164.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-458045-9.50013-6>

Winston Elisabeth A., Monikowski Christine (2003). *Marking topic boundaries in signed interpretation and transliteration*, w: *From Topic Boundaries to Omission: New Research on Interpretation*, red. M. Metzger, S. Collins, V. Dively, R. Shaw, Washington, DC: Gallaudet University Press, s. 187-227.

Wit Maya de (2008). *Sign Language Interpreting in Europe*, Baarn: M. de Wit.

Witter-Merithew Anna (1986). *Claiming our destiny*. (In two parts), "RID VIEWS", October: 12 & November: 3-4.

Xiaoyan Xiao, Feiyan Li (2013). *Sign language interpreting on Chinese TV: A survey on user perspectives*, "Perspectives", 21(1), s. 100-116.
<https://doi.org/10.1080/0907676X.2011.632690>

Yates Leo Jr. (2006). *Interpreting at Church: A Paradigm for Sign Language Interpreters*, Charleston, SC: BookSurge Publishing.

Zimmer June (1989). *Toward a Description of Register Variation in American Sign Language*, w: *The Sociolinguistics of Sign Languages*, red. C. Lucas, San Diego, CA: Academic Press, s. 253-272. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-458045-9.50018-5>

Zimmer June (1992). *Appropriateness and naturalness in ASL/English interpreting*, w: *Expanding Horizons: Proceedings of the Twelfth National Convention of the Registry of Interpreters for the Deaf*, red. J. Plant-Moeller, Silver Spring, MD: RID Publications, s. 81-92.

Źródła internetowe

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2014b). *DEAF CAN! czyli kilka słów o Głuchych tłumaczach*, w: *Deaf Studies w Polsce*, t. 1, red. M. Sak,
https://pzg.lodz.pl/publikacje/Deaf_Studies_w_Polsce_tom_1.pdf (dostęp: 19.08.2020).

Kozub Monika, Bartczak Mateusz, Stanek Łukasz (2015). *Tłumacz polskiego języka migowego oczami klienta. Wpływ czynników zewnętrznych zaburzający odbiór komunikatów*, artykuł sprawozdawczy w projekcie „Kultura w parze z informatyką kluczem do rozwoju gospodarki” realizowanym przez Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, <https://docplayer.pl/4799517-Tlumacz-polskiego-jezyka-migowego-oczami-klienta-wplyw-czynnikow-zewnetrznych-zaburzajacy-odbior-komunikatow.html> (dostęp: 3.08.2020).

Schromova Magda, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2020). *Tłumaczenie teatralne w polskim języku migowym (PJM)*, „Połrocznik Językoznawczy Tertium. Tertium Linguistic Journal”,

5(1), s. 54–76, <https://journal.tertium.edu.pl/index.php/JaK/article/view/131> (dostęp: 15.09.2020).

Świdorski Tomasz (2019). *Wybrane zagadnienia z dziejów tłumaczy języka migowego w Polsce z lat 1817–1945 – część 1, 2, 3*, „Kwartalnik o historii Głuchych”, 2(12), 3(13), 4(14), 2019, <http://kwartalnik.surdushistory.org.pl/> (dostęp: 3.08.2020).

MAGDA SCHROMOVÁ, JOANNA CIESIELSKA   **Tłumaczenie** **artystyczne – z czym to się je?**

Asmal Atiyah, Kaneko Michiko (2020). Visual Vernacular in South African Sign Language, "Sign Language Studies", 20(3), s. 491-517. <https://doi.org/10.1353/sls.2020.0010>

Baker Charlotte, Padden Carol (1978). *American Sign Language. A Look at Its History, Structure and Community*, Silver Spring, MD: T.J. Publishers.

Beal-Alvarez Jennifer S., Trussell Jessica W. (2015). Depicting Verbs and Constructed Action: Necessary Narrative Components in Deaf Adults' Storybook Renditions, "Sign Language Studies", 16(1), s. 5-29. <https://doi.org/10.1353/sls.2015.0023>

Červinková-Houšková Kateřina, Dingová Nad' a (2007). Umělecké tlumočení. Hudba a zpěv, „Info-Zpravodaj”, 15(4), s. 15–17.

Červinková-Houšková Kateřina, Kováčová Tamara (2008). Umělecké tlumočení do znakového jazyka, Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.

Fabisiak Sylwia (2010). Przejawy imitacyjności w systemie gramatycznym polskiego języka migowego, „LingVaria”, 1(9), s. 183–192.

Frishberg Nancy (1990). *Interpreting: An Introduction*, Silver Spring, MD: Registry of Interpreters for the Deaf Publications.

Gebron Julie (2000). *Sign the Speech: An Introduction to Theatrical Interpreting*, 2nd ed., Hillsboro OR: Butte Publications Inc.

Kalata-Zawłocka Aleksandra (2017). Społeczne i językowe konteksty tłumaczenia języka migowego w Polsce, Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Linde-Usiekiewicz Jadwiga, Łozińska Sylwia (2017). Predykcje klasyfikatorowe jako problem lingwistyczny i leksykograficzny, w: *Ikoniczność w gramatyce i leksyce polskiego języka migowego (PJM)*, red. P. Rutkowski, Warszawa: Wydawnictwo Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, s. 171–204.

Macurová Alena, Nováková Radka (2008). Poznáváme český znakový jazyk. Český znakový jazyk v kontaktu, „Speciální pedagogika”, 18(4), s. 278–298.

Rutkowski Paweł, Łozińska Sylwia (2011). O niedookreśloności semantycznej migowych predykatów klasyfikatorowych, w: *Różne formy, różne treści*, red. M. Bańko, D. Kopcińska, Warszawa: Wydawnictwo Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, s. 211–224.

Świdziński Marek, red. (2014). *Sytuacja osób głuchych w Polsce. Raport zespołu ds. g/Głuchych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich*, Warszawa: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich.

Świdziński Marek, Gałkowski Tadeusz, red. (2003). *Studia nad kompetencją językową i komunikacją niesłyszących*, Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

Źródła internetowe

Bennet Joel (2009). *Interpreting evolution in theatre – my learning curve, The Journey of an Actor/Interpreter*, <https://signjotheatre.wordpress.com/2009/09/15/approaches-test/> (dostęp: 2.09.2020).

Kielar Barbara Z. (2013). *Zarys translatoryki*, „Studi@Naukowe pod redakcją naukową Sambora Gruczy”, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej, Uniwersytet Warszawski, <https://portal.uw.edu.pl/documents/7732735/0/SN+6.+Barbara+Z.+Kielar+-+Zarys+translatoryki.pdf> (dostęp: 15.09.2020).

Kilpatrick Brian R. (2007). *The history of the formation of deaf children’s theatre in the United States*, EdD dissertation: Deaf Studies / Deaf Education, Beaumont, TX: Lamar University; <https://www.rit.edu/ntid/deaftheatre/abwnpa/dt3sandbox2/main/ScannedDocumentsPDF/ThisDissertations/KilpatricTheHistoryofthe-FormationofDeafChildrensTheatreintheUnitedStates.pdf> (dostęp: 15.09.2020).

McMullen Katherine (b.r.). *Shadow Interpreting Workshop*, <https://flowvella.com/s/ixv/DAD49438-86FC-4D50-9CE8-9E62465F75E4> (dostęp: 2.09.2020).

Roessler Nicholas J. (b.r.). *Dynamic Equivalence in an ASL Interpretation*, <http://www.nicholasroessler.com/files/Research%20Paper2.pdf> (dostęp: 31.08.2020).

Schromová Magda, Kalata-Zawłocka Aleksandra (2020). *Tłumaczenie teatralne w polskim języku migowym*, „Półrocznik Językoznawczy Tertium. Tertium Linguistic Journal”, 5(1), s. 54–76, <https://journal.tertium.edu.pl/index.php/JaK/article/view/131> (dostęp: 16.09.2020).

MAŁGORZATA TALIPSKA Realizacja praw językowych polskich Głuchych przez samorządy

Lubaś Władysław (2012). *O polskiej polityce językowej*, „Poradnik Językowy”, 6, s. 11–33.

Źródła internetowe

Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych, V SAB/Wa 4/19 – Wyrok WSA w Warszawie, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/9C8566A39D> (dostęp: 2.02.2020).

Główny Urząd Statystyczny, *Komunikat w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w trzecim kwartale 2019 r.*, <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-trzecim-kwartale-2019-r-,271,26.html> (dostęp: 2.02.2020).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483), <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483> (dostęp: 1.02.2020).

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, w: Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Konwencja_o_prawach_os%C3%B3b_niepe%C5%82nosprawnych (dostęp: 1.02.2020).

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169), <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20120001169> (dostęp: 1.02.2020).

Obwieszczenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 926), <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000926/O/D20150926.pdf> (dostęp: 1.02.2020).

Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami, *Polska ratyfikowała Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych*, <https://www.pfon.org/aktualnosci/z-kraju/240-polska-ratyfikowala-konwencje-o-prawach-osob-niepelnosprawnych> (dostęp: 1.02.2020).

Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/PL_Protokol_fakultatywny_do_Konwencji_o_prawach_osob_niepelnosprawnych_tlumaczenie_robocze.pdf (dostęp: 1.02.2020).

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 1960 r. Nr 30, poz. 168), <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19600300168> (dostęp: 2.02.2020).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1999 r. Nr 123, poz. 776), <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19971230776> (dostęp: 1.02.2020).

**MONIKA KOZUB, MATEUSZ BARTCZAK, ŁUKASZ STANEK Tłumacz
polskiego języka migowego oczami klienta. Wpływ czynników
zewnętrznych zaburzających odbiór komunikatów**

Błasiak Władysław, Godlewska Małgorzata, Rosiek Roman, Wcisło Dariusz (2013a). Eye tracking. Nowe możliwości w badaniach edukacyjnych, „Edukacja – Technika – Informatyka”, 4(1), s. 481–488.

Błasiak Władysław, Godlewska Małgorzata, Rosiek Roman, Wcisło Dariusz (2013b). Nowe technologie w badaniach edukacyjnych, w: Człowiek, media, edukacja, red. J. Morbitzer, E. Musiał, Kraków: Katedra Technologii i Mediów Edukacyjnych, s. 63–67.

Szczepankowski Bogdan (1999). Niesłyszący – głusi – głuchoniemi. Wyrównanie szans, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.

Wcisło Dariusz, Błasiak Władysław, Andrzejewska Magdalena, Godlewska Małgorzata, Pęczkowski Paweł, Rosiek Roman, Rożek Bożena, Sajka Mirosława, Stolińska Anna (2014). Różnice w rozwiązywaniu problemów fizycznych przez nowicjuszy i ekspertów, „Edukacja – Technika – Informatyka”, 5(2), s. 361–467.

NATALIA RUDKIEWICZ, DAMIAN RZEŹNICZAK Emisja migowa

Korpanty Józef, red. (2001). Mały słownik łacińsko-polski, Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN.

Legieć-Matosiuk Alicja, Chaciński Jarosław (1994). Emisja głosu – skrypt dla studentów, Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.

**DOROTA AHSAN, MAŁGORZATA BEZUBIK *Work-life balance*, czyli jak
się nie wypalić w pracy tłumacza**

Dean Robyn K., Pollard Robert Q. (2001). Application of demand-control theory to sign language interpreting: Implications for stress and interpreter training, "Journal of Deaf Studies and Deaf Education", 6(1), s. 1-14 <https://doi.org/10.1093/deafed/6.1.1>

Dean Robyn K., Pollard Robert Q. (2013). The demand control schema: Interpreting as a practice profession, CreateSpace Independent Publishing Platform, North Charleston.

Johnson Jeffrey V., Hall Ellen M. (1988). Job strain, work place social support, and cardiovascular disease: A cross-sectional study of a random sample of the Swedish working population, "American Journal of Public Health", 78, s. 1336-1342.
<https://doi.org/10.2105/AJPH.78.10.1336>

Karasek Robert A. (1979). Job demands, job decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign, "Administrative Science Quarterly". <https://doi.org/10.2307/2392498>

Mańkowska Beata (2017). Wypalenie zawodowe. Źródła. Mechanizmy. Zapobieganie, Gdańsk: Grupa Wydawnicza Harmonia.

Ogińska-Bulik Nina (2006). Stres zawodowy w zawodach usług społecznych. Źródła, konsekwencje, zapobieganie, Warszawa: Difin.

Rzepka Beata (2016). Work-life balance. Jak osiągnąć równowagę w pracy i w życiu, Gliwice: Onepress.